

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ
СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА
ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ОСВІТІ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

МАТЕРІАЛИ
V Всеукраїнської науково-практичної конференції
17-18 травня 2021 р.

Київ 2021

**Оргкомітет V Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Інноваційні підходи в освіті та реабілітації
дітей із особливими освітніми потребами»**

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ – Андрущенко В.П., доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

СПІВГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Торбін Г.М., доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Синьов В.М., президент ВГО «Українська асоціація корекційних педагогів», заслужений юрист України, дійсний член (академік) НАПН України, професор, доктор педагогічних наук, почесний декан факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ – Шеремет М.К., віце-президент ВГО «Українська асоціація корекційних педагогів», заслужений працівник освіти України, почесний член (академік) НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОРГКОМІТЕТУ – Омелянович І.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психокорекційної педагогіки факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, виконавчий директор ВГО «Українська асоціація корекційних педагогів»

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Федоренко С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри логопедії та логопсихології, заступник декана з навчально-методичної роботи факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Афузова Г.В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології та медицини, заступник декана з наукової роботи та міжнародних зв'язків факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Базима Н.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та логопсихології факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, член Виконкому УАКП;

Гноєвська О.Ю., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та логопсихології факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Коломієць Ю.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та логопсихології факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, член Виконкому УАКП;

Герашенко К.О., секретар Виконкому УАКП, магістр кафедри логопедії та логопсихології факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Михайленко В.В., секретар Виконкому УАКП, магістр кафедри психокорекційної педагогіки факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

**Рекомендовано до друку рішенням Виконавчого комітету
ВГО «Українська асоціація корекційних педагогів»
(протокол №2 від 20.05.2021)**

*Матеріали конференції друкуються в авторській редакції. За науковий зміст і
якість поданих матеріалів відповідальність несуть учасники конференції.*

Зміст

Адаменко А.О., Войтюк Ю.О.

ЕСТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗМІСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ..... 5

Анастасова Н.М., Андрєєва А.Є.

КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР ЗАСОБАМИ ТЕРАПІЇ ПІСКОМ..... 11

Винокурова Є.М.

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ТЕРАПІЇ У РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА З ДІТЬМИ ІЗ ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ (ТПМ) В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ..... 17

Журавльова Л.С., Кондукова С.В.

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ЛОГОПЕДИЧНОГО СКРИНІНГУ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ..... 21

Кирста Н.Р.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗДО 24

Коваленко В.Є.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПОНЕНТІВ ТА РІВНІВ СОЦІАЛІЗОВАНОСТІ ШКОЛЯРІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ..... 29

Козакова О.В.

РОЗВИТОК ЖИТТЄВИХ НАВИЧОК У ШКОЛЯРІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ 36

Кравець Н.П.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК СКЛАДОВА КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ..... 39

Кузенко О.Й.

ЗНАЧЕННЯ ПРОГРАМИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ В КОРЕКЦІЇ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ІЗ ГЛИБОКИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ 45

Максименко С.В.

ДИСЛЕКСІЯ. БУККРОСИНГ. БОНСАЙ. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА РОБОТА З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ З ООП 50

Мирошниченко Ю.А.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В НІМЕЧЧИНІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ 2020-2021 РОКІВ..... 56

Мороз Л.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНЕ ЛОГОПЕДИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА КАТЕГОРІЯ ЛОГОПЕДИЧНОГО СУПРОВІДУ ОСІБ ІЗ ПОРУШЕННЯМ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ 60

Мякушко О.І. ПСИХОКОРЕКЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ	62
Ринчківська Т.В. ВОРКШОП ЯК ФОРМА ДИНАМІЧНОГО НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІВ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ З ДОШКІЛЬНИКАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	69
Супрун Д.М., Галета З.А. АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ДОСВІД ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ.	76
Супрун Д.М., Супрун М.О. ІЗ ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ ШКОЛИ «ЖИТТЯ» ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ В УКРАЇНІ (початок 90-х років ХХ ст.).	81
Тельна О.А. УСПІШНІ ПРАКТИКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД США	85
Черненко Т.В., Цимбалюк А.О. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТІ ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЛЕГКОГО СТУПЕНЯ	89
Чеботарьова О.В. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ	94
Чупахіна С.В. ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНОЇ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ .	99

6. Супрун Д.М. Теорія та практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03. Київ, 2018. 657 с.

7. Супрун Д.М. Management – a component of psychologists' professional training (Менеджмент – складова професійної підготовки психологів). Навчально-методичний посібник для студентів, слухачів магістратури та практикуючих психологів. Київ, 2019. 390с.

8. Супрун М.О. Корекційне навчання учнів допоміжних закладів освіти: витоки, становлення та розвиток (друга половина XIX-перша половина XX ст.): Монографія. К.: Вид. КЮІ МВСУ Паливода АВ, 2005. 350 с.

Супрун Дар'я Миколаївна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри спеціальної психології та медицини
Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова
Супрун Микола Олексійович,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психокорекційної педагогіки
Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова

ІЗ ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ ШКОЛИ «ЖИТТЯ» ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ В УКРАЇНІ (ПОЧАТОК 90-Х РОКІВ XX СТ.)

Загальновідомо, що історія загалом й історія освіти зокрема, твориться конкретними людьми і вміщує в собі конкретні факти – знакові події в загальному історичному процесі. Саме такою подією в історії освіти дітей з розладами аутичного спектру стало створення школи «Життя».

Подумки перенесемося до початку 90-х років 20 ст. ...

Марія Василівна Щибрик, учителька початкових класів, пригнічена тяжкою хворобою доньки, вірила, що світ не без добрих людей. Допомога мусить прийти. Але звідки?

З берегів Темзи англійські вчені Д. Берлі та Г. Поу-Біер. Перебуваючи в Києві, вони запросили Марію Василівну з чоловіком та дочкою Любою до своєї лондонської клініки. Там дівчинку обстежили, зробили заключення: аутизм. Запропонували вивчити досвід їхньої системи навчання дітей означеної нозології. Батьки на власні очі побачили здобутки спеціального навчання ...

Повернувшись до Києва Марія Василівна взялася за непосильну справу: створити в Києві школу для дітей, які вважалися безнадійними.

На щастя, і на берегах Славутича знайшлися люди, не байдужі до чужої біди. Підтримав енергійного педагога академік О.В. Киричук, допоміг уладнати справу із приміщенням. Психолог Н.А. Бастун взялася за вирішення проблем, що пов'язані із психологічними аспектами розвитку дітей. Перший проректор

Київського інституту внутрішніх справ (нині Національна академія внутрішніх справ) полковник внутрішньої служби, Заслужений юрист України, академік НАПН України Віктор Миколайович Синьов прагнув постійно забезпечувати правову та волонтерську допомогу школі з боку колективу КІВС. Значимою була також ініціатива нашого колеги відомого вітчизняного лікаря-психотерапевта доктора медичних наук, професора Олександра Михайловича Морозова із комплексного медико-психологічного обстеження всіх вихованців цього навчального закладу. Ним також було проведено серію методичних семінарів із педагогами та батьками учнів. Курсанти-психологи надавали всіляку шефську допомогу, а також долучалися до здійснення своїх перших наукових пошуків, що з часом переростали у їхні системні дослідження. Зазначу, що тогочасні курсанти вихованці наукового об'єднання «Психолог» стали на сьогодні знаними фахівцями в різних сферах людинознавчої науки. Наш Вчитель – академік В.М. Синьов, налаштував нас – педагогів Інституту на пошук неформальних шляхів виховання майбутніх офіцерів-правоохоронців. Серед дієвих форм позааудиторної роботи колективу була різнопланова робота в спеціальних закладах освіти м. Києва. В полі зору колективу кафедри психології та педагогіки на чолі із знаним вченим-дефектологом професором Олександром Петровичем Северовим та відомим правозахисником професором Бецою Олександром Петровичем багато років знаходились питання співпраці із колективами спеціальних шкіл №10 та №12, а також із Дарницьким дитячим будинком-інтернат. Чільне місце тут належало і школі «Життя» [7]. Принагідно зазначимо, що всебічне вивчення підлітків, а згодом і дорослих засуджених з тими чи іншими особливостями психофізичного розвитку, дало змогу В.М. Синьову та його колегам О.П. Северову, Д.О. Ніколенку, А.С.Рождественському та іншим заявити про створення нового наукового напрямку, що інтегрував у собі найсучасніші досягнення пенітенціарної та дефектологічної науки – пенітенціарної дефектології. Помітним явищем у розвитку цієї галузі знань був вперше у колишньому Радянському Союзі захист під науковим керівництвом академіка В.М. Синьова кандидатської дисертації О.Д. Гришка, яка була присвячена всебічному вивченню мотиваційної сфери засуджених підлітків із порушенням інтелекту. Вагомим успіхом нашого Вчителя стало і дослідження його учениці Т.Г. Харченко питань пенітенціарної психології.

Варто буде наголосити на тому, що протягом всього періоду свого професійного шляху академік В.М. Синьов та ми його учні всіляко налагоджували та розбудовували шляхи співпраці із колективом дефектологічного факультету столичного педагогічного вишу, який тоді очолював професор Іван Пантелійович Колесник та Інститутом дефектології АПН України (нині Інститут спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України) на чолі із тогочасним директором академіком Віталієм Івановичем Бондарем [1; 2; 3; 4; 5; 6; 8; 9; 10 та ін.].

Зародження суспільного та професійного інтересу до такого нового на той час явища у вітчизняній дефектологічній науці та практиці як аутизм зумовив нас звернутися до досвіду тогочасних фахівців. Так, на психологічному факультеті

КІВС спільно із педагогами школи «Життя» були проведені різнопланові зустрічі-семінари із науковцями Інституту дефектології АПН України із Є.А. Ютріною та С.В. Трикоз, які вивчали досвід Великої Британії зі створення шкіл для дітей з розладами аутичного спектру. Емоційно-зворушливою були зустрічі із талановитим вченим і поетом Вадимом Володимировичем Кобильченком, нині доктор психологічних наук та відомий майстер поетичного слова. Під час вивчення основ дефектології педагоги психологічного факультету КІВС стали рекомендувати для ознайомлення тоді ще перші праці з проблем аутизму нині зnanого вченого-дослідника в сфері спеціальної психології та педагогіки професора Діни Іванівни Шульженко.

Саме ґрунтовне опанування теоретико-методичними засадами корекційно-виховного процесу із дітьми з розладами аутичного спектру дозволив педагогічному колективу школи проводити значну консультативно-методичну роз'яснювальну роботу серед батьківської та педагогічної спільноти. Отже, школа «Життя» поступово ставала науково-методичним центром із вивчення такого складного явища як аутизм. Постійно наголошувалося на тому, що подібні школи виконують мають забезпечити належну соціалізацію учня. Зокрема, вчителі постійно намагалися розкрити засади спілкування із дитиною. В їхньому методичному арсеналі належне місце відводилося опануванню широкою палітрою методик із спілкування. Так, театр з Уельсу подарував дітям школи фарби та папір для навчання спілкуванню через мистецтво. Отже, за задумом основоположників школи, вона повинна виконувати соціально-реабілітаційну функцію, поліпшувати психічний стан вихованців. Зокрема через застосування методик поведінкової терапії, тобто вводити дітей у межі загальноприйнятої поведінки, наполегливо й терпляче, залучаючи до гри, вчити їх входити в контакт із іншими. Це сприяє не лише їхнім соціально-побутовій адаптації, а й розумовому розвитку.

В свої подальших історико-педагогічних розвідках ми будемо прагнути розкрити організаційно-методичні засади становлення закладів освіти для дітей з розладами аутичного спектру, оскільки це й на сьогодні має велике теоретико-практичне значення.

Література:

1. Бойко-Бузиль Ю.Ю., Супрун М.О. Ювілей академіка Синьова Віктора Миколайовича (до 80-річчя від дня народження) Вісник пенітенціанної асоціації України, 2020. – №1. – С. 143-150.
2. Гладченко І.В., Супрун М.О. До 75-річчя від дня народження професора І.П. Колесника. Особлива дитина: навчання і виховання, №1, 2017. – С. 87-88.
3. Гладченко І.В., Супрун М.О. Учитель учителів. Пам'яті колеги. Дефектолог, 2017. №11 (131). С. 25-26.
4. Гладченко І.В., Супрун М.О. Вчитель вчителів (до 75-річчя від дня народження професора І.П. Колесника). Корекційна педагогіка, 2017. - №1. – С. 26-28
5. Гладченко І.В., Супрун М.О. Вчитель вчителів. Теорія і практика спеціальної педагогіки та психології: Збірник наукових праць: - Вип. 9. ІСП НАПН України, 2018. – С. 17-21.
6. Колесник І.П. Супрун М.О. Нарис життя і науково-педагогічної діяльності М.З. Кота (до 75-річчя від дня народження) Корекційна педагогіка, 2017. - №1. – С. 25-26.

7. Кочерга Ф.Г. Супрун М.О. Школа для аутичних дітей Будьмо здорові, 1997, № 6. – С. 40-43.

8. Супрун Д.М., Супрун М.О. Академік В.М Синьов і сучасна психолого-педагогічна наука (до 80-річчя із дня народження) Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: Наук.-метод. зб. Ін-ту спец. педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка НАПН України – 2019. С. 283-296.

9. Супрун Д.М., Супрун М.О. Із історії започаткування мережі приватних навчальних закладів для дітей з розладами аутичного спектру в Україні наприкінці 90-х років ХХ ст. Міжнародна Науково-практична конференція «Корекційна спрямованість допомоги дітям та підліткам з розладами аутистичного спектра» 07. 04. 21 р. – К, : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – С. 214-217.

10. Супрун М.О. Педагогіка : підручник для духовних і світських закладів освіти – К. : КДА, 2018. – 400 с.

11. Suprun, N. Pedagogy as an academic discipline in the context of religious education. Proceedings of the Kiev Theological Academy. 2011. No.15. – P. 323-333.

12. Fedorenko, M, Suprun, D. (2019) Psychological Linguodidactics of Speech Development Activity of Senior School Age Children with Autistic Abnormalities WEB OF SCIENCE Published: Apr 2019 in *PSYCHOLINGUISTICS* DOI: 10.31470/2309-1797-2019-25-1-281-299

13. Suprun, D. Griban, G., Nikulochkina, O., Varetska O., & Formation of the Primary School Teachers' Information Competency in Postgraduate Education. *Postmodern Openings*, 11(3), 41-72. <https://doi.org/10.18662/po/11.3/199> *Postmodern Openings* ISSN: 2068-0236 | e-ISSN: 2069-9387

14. Sheremet, M; Suprun, M; Suprun, D. (2020) Future Psychologists' Readiness to Work in Conditions of Social Cohesion in Education WEB OF SCIENCE Published: Sep 2020 in *International Journal of Applied Exercise Physiology*

15. Zhuravlova L., Sheremet M., Dmytriieva I., Suprun D. (2020). State of formation of motivation as one of the structural-functional components of speech development of primary schoolchildren with dysgraphia. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. Vol. 24, Issue 08. P. 8985-8999 <https://doi.org/10.37200/IJPR/V24I8/PR280893>

16. Zhuravlova L., Sheremet M., Suprun D. (2021). Results of the Examination of Primary School Students By Means of Speech Therapy BRAIN. *Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience* ISSN: 2068-0473 | e-ISSN: 2067-3957 2021, Volume 12, Issue 1, pages: 326-342 DOI: <https://doi.org/10.18662/brain/12.1/185>